

Ravijuhendi „Aktiivsus-ja tähelepanuhäire (ATH) diagnoosimise ning ravi põhimõtted“ töörühma koosolek nr 3

30.06.2022 kell 13.00–17.00

Tartu ja MS Teams

Osalesid töörühma liikmed: Irja Ivarinen (juht), Kerstin Kõiva, Liina Haring, Lille Uiho, Helen Pikkar, Maire Suurkivi, Katrin Kaljula, Ruht Estrin, Liina Hürden, Karl Hammerberg.

Osalesid sekretariaadi liikmed: Liisa Leppik, Minni Saapar, Hedda Lippus-Metsaots, Mailis Liiv, Marie Lugenberg, Kadi Kallavus.

Koosolekut protokollis Kadi Kallavus.

Koosolekul osalesid kõik töörühma liikmed, seega oli kvoorum koos ja töörühm otsustusvõimeline.

Koosoleku päevakord ja arutelu kokkuvõte

1. Tutvustusring, huvide deklaratsioonid

Töörühma ja sekretariaadi liikmed ei soovinud huvide deklaratsioone täiendada.

2. Esimese kliinilise küsimuse tõendusmaterjali arutelu ja soovitude koostamine

Küsimus: Kas ATH kahtlusega lastel ja noorukitel kasutada sõelumiseks küsimustikku Swanson, Nolan and Pelham scale 18 (SNAP-IV 18) või SNAP-IV 26, et võimalikult varakult avastada ATH?

Sekretariaadi liige Minni Saapar tutvustas tõendusmaterjali (GRADEpro SoKo ja TõKo tabeleid) ning töörühm andis SoKo tabelis iga kriteeriumi kohta oma hinnangu.

Arutati patsientide väärtushinnangute üle. Leiti, iga sellise skriiningmeetodiga võib olla valepositiivseid ja see ei ole midagi harukordset. Skriinitakse neid, kellel on juba mingid probleemid või viited häirele. Skriiningetest ei tähenda diagnoosi. Kui on soovi, võib edasi uurida, aga ei pea. Töörühm leidis, et pigem on suurem probleem see, kui saadakse valenegatiivne tulemus ja noor jääb vajalikust abist ilma. Tekkis arutelu ka mõõdiku patsientidele vastuvõetavuse kohta, aga sellega tegeletakse, kui toimub mõõtevahendi adapteerimine ehk valideerimine Eestis.

Mõjude tasakaalu osas kaldub tõendus SNAP-IV poole, sest selle kohta on tõendust rohkem.

Vajaminevate ressursside osas on töörühm ühel nõul, et suure tõenäosusega vähendab ATH varane avastamine ja ravi kulusid. Esialgu on kulu mõõdiku valideerimine ja töötajate koolitamine, kuid see ei ole pikaajaline kulu. Eesti Haigekassa (EHK) hakkab depressiooni ja ärevuse mõõdikuid valideerimiseks valima ning EHK esindaja küsis, kuidas hindab töörühm selle mõõdiku valideerimise aja- ja rahakulu. Töörühm kinnitas, et kulud on oluliselt väiksemad, sest tegemist on ühe häirega. EHK esindaja arvas, et mõõdiku valideerimine võib

võtta aega, sest ilmselt võetakse ette depressiooni ja ärevushäire mõõdikute valideerimised esimesena. Nende valideerimine võtab aega hinnanguliselt kaks aastat. ATH puhul valideerimine kindlasti kaks aastat ei kesta. ATH on palju rohkem hallatavam. On olemas ka võimalus, et ATH mõõdiku valideerimiseks leitakse aeg varem – see selgub edaspidi.

Koostas soovitusel mustandid: Kasutage SNAP-IV 26 ATH varaseks avastamiseks lastel või noorukitel. *Nõrk soovitus, madal tõendatuse aste* ja Tähelepanu- (keskendumis - patsientidele) ja/või käitumisprobleemidega 6–12/17-aastase lapse ATH esinemise tõenäosuse hindamiseks kasutage koos lapsevanema ja/või õpetajaga hinnanguskaalat SNAP-IV. *Nõrk soovitus, väga madal tõendatuse aste*

Põhjendus: ei ole tõendusmaterjali SNAP-IV 18 soovitamiseks, aga on piisavalt, et soovitada SNAP-IV 26. Lahtine on konkreetsetes vanuses lastel mõõdiku kasutamise kohta. Laste tervise jälgimise juhendis on soovitatud SNAP-IV kasutamist 3–10aastastel lastel. Mõõdiku enda soovitus on kasutada 6-12aastaste noortega. Töörühm sooviks anda soovitusel, et kuni 17aastastel kasutada. Järgmiseks korraks vaadatakse tõendus vanuse osas üle (eelkõige kuni 17a).

Järgmiseks koosolekuks (15.09.2022) vaatab M. Saapar läbi töörühma jagatud kokkuvõtte SNAP küsimustikest ja täiendab tabeleid. Koosolekul lepatakse kokku soovitusel sõnastus.

3. Teise kliinilise küsimuse tõendusmaterjali arutelu ja soovitusel koostamine

Küsimus: Kas ATH kahtlusega täiskasvanutel kasutada sõelumiseks küsimustikku Adult ADHD Self-Report Scale (ASRS) või muud küsimustikku, et tuvastada ATH?

Sekretariaadi liige Kadi Kallavus tutvustas mõõdikute hindamise tabelit, kuhu oli koondatud mõõdikute tõendus ja taustainfo, ning tõendusmaterjali (GRADEpro SoKo ja TõKo tabeleid) ning töörühm andis SoKo tabelis iga kriteeriumi kohta oma hinnangud.

Tõendusmaterjali oli kõige rohkem ASRS küsimustiku kohta, kuid BADDSi ja ADHD-RS-IV kohta väga vähe, kuigi ravijuhenditest need läbi käivad. ASRS-5 eelis on lühidus ja DSM-5 põhisus. Mõistlik on kasutusele võtta küsimustiku uusim versioon, kui sellel on varasema versiooniga samaväärsed näitajad, sh mida lühem küsimustik, seda lihtsam on perearstidel/patsientidel täita. Arutati, kas seda mõõdikut saaks kasutada ka noorukitel, sest Somma et al 2021 uuringus on seda mõõdikut kasutatud. K. Kallavus vaatab vastava allika läbi ja teemat arutatakse järgmisel koosolekul.

Koostati soovitusel mustand: Tähelepanu- ja/või käitumisprobleemidega täiskasvanutel kasutage ATH esinemise tõenäosuse hindamiseks hindamisskaalat ASRS-5. *Nõrk soovitus, väga madal tõendatuse aste.*

Töörühmas arutati, kas ASRS-5 mõõdik on piisav ATH leidmiseks, sest küsimusi on ainult 6 küsimust ning patsientide esindaja hinnangul on kasutatud küsimused kitsendavad. Tõendusmaterjali järgi on mõõdikul head omadused. Lisaks saab valideerimisel teada äralõikepunktid ja muud näitajad Eesti valimi kohta. Tegemist on siiski esmase sõelumise küsimustikuga, mitte diagnostilise instrumendiga. Selle mõõdiku abil saavad erinevad spetsialistid sõeluda välja need inimesed, kellel kindlasti oleks vaja võimalikku ATH-d edasi uurida. Samas, kui inimene selle küsimustiku järgi ei vajaks edasist uurimist, ei tähenda see

sedas, et need inimesed jäävad ilma vajaliku abita. Patsientide esindaja ei olnud soovitusel kinnitamisega nõus ning palus rohkem aega tõendusmaterjaliga tutvumiseks.

K. Kallavus võtab ühendust mõõdiku loojatega ja uurib, kas mõõdik on tasuta kasutamiseks, mis on ressursivajadusi arvestades oluline teadmine. Lisaks vaadatakse läbi (rootslaste) kulutõhususe uuringud. Soovitusel sõnastus arutatakse läbi ning sobivusel kinnitatakse septembri koosolekul.

5. Edasine töö

Järgmiseks koosolekuks, 15.09.2022:

- vaatab M. Saapar läbi töörihma jagatud kokkuvõtte SNAP küsimustikest ja täiendab tabeleid. Koosolekul lepatakse kokku soovitusel sõnastus ja sobivusel kinnitatakse soovitus(ed);
- võtab K. Kallavus ühendust mõõdiku loojatega ja uurib, kas mõõdik on tasuta kasutamiseks, mis on ressursivajadusi arvestades oluline teadmine. Lisaks vaadatakse läbi (rootslaste) kulutõhususe uuringud. Soovitusel sõnastus arutatakse läbi ning sobivusel kinnitatakse septembri koosolekul;
- valmistab L. Leppik ette KK3 tõendusmaterjali.